

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу **Труби Ольги Олексіївни** на тему: **«Іерсиніозна інфекція котячих (епізоотологія, клініка, діагностика, лікування)»** представленої на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

Актуальність теми

Котячі почали розповсюджуватися світом близько 10 000 років тому на території сучасної Туреччини і є однією з найпопулярніших домашніх тварин компаньйонів з пів мільярдною чисельністю у світі. Отже, коти живуть майже в кожній третій сім'ї на планеті. Згідно з соціологічним опитуванням 57 % українців мають домашніх тварин. Україна входить у топ-10 країн щодо найбільшої кількості домашніх котів і має значну кількість безпритульних тварин. Збільшення популяції тварин, а особливо безпритульних неминуче призводить до напруження епізоотологічної ситуації, щодо інфекційних хвороб, серед яких кишкова іерсиніозна інфекція є розповсюдженим сапронозом і антропозоонозом, збудник якого може знаходитись в навколишньому середовищі досить тривалий час та при цьому зберігати свої патогенні властивості, мати ознаки спорадичності та природної вогнищевості. Статистичні дослідження в Україні щодо поширення кишкового іерсиніозу за 2006-2017 роки вказують на підвищення рівня захворюваності серед людей більш ніж в 3 рази, з підтвердженими випадками інфікування через контакт з домашніми котами.

Тому дослідження рівня поширення кишкового іерсиніозу серед домашніх котів, особливості його перебігу, динаміки хвороби, діагностики, лікування є актуальними і необхідними для науки і практики сьогодення.

У зв'язку з цим дисертаційна робота **Труби Ольги Олексіївни** на тему: **«Іерсиніозна інфекція котячих (епізоотологія, клініка, діагностика, лікування)»**, а саме дослідження епізоотологічних, клінічних, патологоанатомічних особливостей прояву кишкової іерсиніозної інфекції у

котів є актуальною та має не тільки теоретичне, але й практичне значення для фахівців ветеринарної медицини.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана в межах наукової програми науково-дослідної роботи Сумського національного аграрного університету «Удосконалення методів ранньої діагностики і лікувально-профілактичних заходів для запобігання емерджентних та економічно значущих хвороб тварин» (№ державної реєстрації 0118U100371) на кафедрі вірусології, патанатомії та хвороб птиці Сумського національного аграрного університету.

Ступінь обґрунтованості наукових положень

Метою дисертаційної роботи є дослідження епізоотологічних, клінічних, патологоанатомічних особливостей прояву кишкової ієрсиніозної інфекції у котів для обґрунтування протоколу діагностичних та терапевтичних заходів щодо цієї хвороби.

Досягнення мети дисертантка отримала шляхом поставлених та сформульованих шести пунктів наукових задач стосовно наукової тематики:

- провести комплексні епізоотологічні дослідження, щодо поширення збудника кишкового ієрсиніозу серед котів на території Сіверщини. Встановити динаміку контамінації *Y. enterocolitica* серед котів різних вікових груп та статі, за породною належністю, а також ареалу існування;
- вивчити морфологічні, культуральні, біохімічні властивості, а також встановити чутливість до антибіотиків у ізолятів *Y. enterocolitica*, отриманих від котів;
- визначити залежність перебігу ієрсиніозної інфекції за моно - та асоційованого перебігу;
- дослідити закономірності змін гематологічних та біохімічних показників крові у хворих на кишковий ієрсиніоз котів;
- описати основні патологоанатомічні та патоморфологічні зміни у котів за моно - та асоційованого перебігу кишкового ієрсиніозу;

– розробити та впровадити в практику науково-обґрунтований протокол лікування котів за гострого та хронічного перебігу кишкового ієрсиніозу та визначити їх терапевтичну ефективність.

Дисертаційна робота виконана згідно вимог та на достатній кількості тварин. При цьому дисертанткою застосовано різноманітні та сучасні методи досліджень: клінічні (оцінка габітусу, фізичний огляд, аускультация, термометрія), гематологічні, біохімічні, патологоанатомічні, патоморфологічні, мікробіологічні (бактеріологія, мікроскопія, біопроба), серологічні, санітарно-гігієнічні, статистичні (біометрична обробка результатів досліджень).

Дослідження, виконані дисертанткою, проведено з дотриманням норм біологічної безпеки та принципів біоетики.

Застосовані методики у дисертаційній роботі відповідають завданням, поставленим перед дисертанткою і дають можливість провести дослідження з використанням сучасних методів на високому науковому рівні.

Висновки наукової роботи, пропозиції виробництву повністю обґрунтовані і відповідають отриманим результатам власних досліджень дисертаційної роботи.

Науковою новизною дисертаційної роботи *Труби Ольги Олексіївни* є проведені вперше скринінгові епізоотологічні дослідження щодо розповсюдження збудника кишкового ієрсиніозу і його сероваріантів на території північної та центральної України; вперше описана патологоанатомічна та патоморфологічна картина за спонтанного перебігу кишкового ієрсиніозу котів; розширені та доповнені відомості про біологію збудника кишкового ієрсиніозу; отримані нові дані про чутливість культур *Y. enterocolitica*, ізольованих від котів, до ряду антибактеріальних препаратів, а також розроблено науково-обґрунтовані протоколи лікування котів за гострого та хронічного перебігу кишкового ієрсиніозу.

Важливість для науки і народного господарства одержаних авторкою дисертації результатів, рекомендацій щодо їх використання

Отримані авторкою результати наукових досліджень закладають основу для використання при комплексному лікуванні котів за гострого перебігу

кишкового ієрсиніозу протоколу, який передбачає застосування декількох видів терапій (етіотропну, патогенетичну, симптоматичну та дієтотерапію) та забезпечує одужання котів на рівні 78%. Це дає можливість застосовувати наукові положення і висновки у практичній діяльності практикуючих лікарів ветеринарної медицини.

Основні положення кандидатської дисертації увійшли до «Методичних рекомендацій з діагностики кишкового ієрсиніозу дрібних домашніх тварин», затверджених Вченою радою Сумського національного аграрного університету (протокол № 2 від 28.09.2020 р.).

Матеріали дисертаційної роботи використовуються в освітньому процесі та науково-дослідній роботі викладачів і студентів спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» Сумського національного аграрного університету, Полтавського державного аграрного університету, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.

Дисертаційна робота *Труби Ольги Олексіївни* є завершеною науковою працею, виконаною відповідно до поставленої мети та завдань. Отримані нею результати є високо інформативними та вірогідними, оскільки отримані на достатній кількості тварин з використанням ефективних методів досліджень.

Основний зміст дисертаційної роботи викладено на 109 сторінках комп'ютерного тексту і складається з анотацій, вступу, огляду літератури, загальної методики та основних методів досліджень, результатів власних досліджень, узагальнення та обговорення результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел і додатків. Дисертаційна робота проілюстрована 39 рисунками та 18 таблицями. Список літературних джерел містить 184 роботи.

Повнота викладання результатів дисертації в опублікованих працях, їх кількість та якість

Основні результати експериментальних досліджень доповідались та обговорювались на засіданнях Вченої ради при факультеті ветеринарної медицини Сумського НАУ, (2018-2022 рр.); щорічних науково-практичних конференціях викладачів, студентів та аспірантів Сумського НАУ (2018-2022рр);

Міжнародному симпозиумі зі зменшення біологічної загрози (організатор комітет IBTRS за підтримки DTRA, віртуальний захід 29.06-2.07.2021р.); II Міжнародній науково-практичній дистанційній конференції «Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути» (Україна, м. Київ, 10 березня 2020р.); міжнародній науково-практичній дистанційній конференції «Сучасні досягнення та перспективи клінічної лабораторної медицини у діагностиці хвороб людини та тварин» (Харків, 17 березня 2021р.); VIII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (м. Київ, 11 вересня 2020р.); XI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції (м. Київ, 11 грудня 2020р.).

Основні положення за темою дисертаційної роботи викладені у 15 наукових працях, у тому числі 6 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в міжнародній науково-метричній базі (Scopus), 1 методичні рекомендації та 7 тез наукових доповідей.

Особистий внесок у розв'язанні наукової проблеми чи у вирішенні конкретного наукового завдання

Матеріали дисертаційної роботи *Труби Ольги Олексіївни* є корисними та актуальними для науковців та практикуючих лікарів ветеринарної медицини, які досліджують дану науково-практичну проблему.

Наукові положення, висновки й пропозиції, логічно сформульовані у дисертації, обґрунтовані і впливають з отриманих результатів.

Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням. Причому, авторка особисто провела пошук і аналіз наукових джерел за темою дисертації, підготувала огляд літератури, здійснила відбір матеріалу, провела дослідження за вибраними методиками, статистичну обробку й аналіз отриманих результатів. Оформила дисертаційну роботу. Спільно з науковим керівником визначено мету, завдання дослідження, сформульовані висновки.

Обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень інших учених за обраною темою дисертації та порівнянність цих результатів із результатами наукових положень здобувача

Авторка дисертаційної роботи достатньо обізнана з результатами

наукових досліджень інших учених за темою дисертації. Дисертанткою вдало виконано порівняння одержаних даних із результатами інших дослідників, які наведені у 4 розділі дисертації «Узагальнення, аналіз та обговорення отриманих результатів досліджень», який займає 11-ть сторінок комп'ютерного тексту.

Загальна оцінка суті дисертації, її цінність та недоліки за змістом та оформленням

Дисертаційна робота *Труби Ольги Олексіївни* на тему: «*Лерсиніозна інфекція котячих (епізootологія, клініка, діагностика, лікування)*», відповідає вимогам ДАК України: проведена значна наукова та організаційна робота, обрана актуальна тема досліджень, наукові дослідження проведені на високому методичному рівні, що дало можливість отримати цінні наукові результати, які мають теоретичне та практичне значення для фахівців ветеринарної медицини та науковців, які досліджують дану проблему.

Водночас дисертаційна робота *Труби Ольги Олексіївни* має незначні недоліки, деякі зауваження:

1. У вступі, стор. 17 в переліку публікацій вказано *7 статей* – у наукових фахових виданнях України, а є *6*; в структурі та обсяг дисертації вказано – список літературних джерел налічує *189* робіт, а є – *184*.

2. Трапляються окремі граматичні помилки (стор. 24 – пропущені букви в словах: вказано – *кишечн*, потрібно – *кишечника*, вказано – *організм*, а має бути – *організмом*; стор. 52 – вказано *каліцевіроз*, а потрібно – *каліцивіроз*; стор. 58 – вказано *заа*, а потрібно – *за*; стор. 78 – вказано *клінічні*, а потрібно – *клінічні*; стор. 100 – вказано *нриклад*, а потрібно – *наприклад*; стор. 105 – вказано *Кремінчук*, а потрібно – *Кременчук*.

3. У тексті дисертаційної роботи зустрічаються невдалі вирази, так на стор. 94 вказано – *можна свідчити про те*, а має бути – *свідчать*; *хвороба у молодняка протікати*, а має бути – *протікала*; стор. 95 – *існують джерела які*, а має бути – *наявні літературні дані свідчать*.

У процесі рецензування дисертаційної роботи, виникли деякі питання:

1. Обґрунтуйте, будь ласка, визначені Вами «Об'єкт дослідження» і «Предмет дослідження» для Вашої роботи.

2. Які проведені дослідження свідчать про високий рівень резистентності ізолятів *Y. enterocolitica* до антибіотиків.

3. Які показники крові у котів, хворих на кишковий ієрсиніоз характеризують розвиток запального процесу?

4. За якими показниками проводили оцінювання ефективності лікувальних схем?

5. Враховуючи Ваші наукові дослідження та результати опрацьованих літературних джерел, охарактеризуйте доцільність запропонованого базового протоколу лікування котів хворих кишковим ієрсиніозом.

6. Назвіть українських вчених які займались дослідженнями ієрсиніозної інфекції котячих і чим Ваші дослідження відрізняються від попередників?

Проте, не зважаючи на окремі незначні недоліки, дисертаційна робота справила позитивне враження. Виявлені нами окремі зауваження не є принциповими і не зменшують наукової цінності та проблемного значення дисертаційної роботи. Сподіваємось, що висловлені оцінки та зауваження сприятимуть подальшому вдосконаленню знань дисертантки. Загалом вважаємо, що авторка дисертації зробила істотний внесок у розвитку мікробіології, патологічної анатомії та епізоотології.

Висновок

Дисертанткою виконані обґрунтовані дослідження, викладені у послідовній формі та зроблені аргументовані висновки і практичні пропозиції, що впливають з одержаних результатів.

Вважаю, що дисертаційна робота *Труби Ольги Олексіївни* на тему: «*Ієрсиніозна інфекція котячих (епізоотологія, клініка, діагностика, лікування)*» оформлена згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та МОН України від 31.05.2019 № 759 зі змінам і доповненнями, є завершеною науково-дослідною роботою, яка за актуальністю обраної теми, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, рівнем і обсягом виконаних досліджень, повністю відповідає вимогам, що передбачені Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення

разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка заслуговує присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

Офіційний опонент, доктор ветеринарних наук,
професор, професор кафедри епізоотології
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького

Ярослав КІСЕРА

Підпис професора Кісери Я.В. завіряю

Начальник відділу кадрів
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького

ВІРНО
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ КАДРІВ
ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
ІМЕНІ С.З.ГЖИЦЬКОГО

Оксана ГЕНТОШ